

Agnes Varda

Agnes Varda, a właściwie Arlette Varda (otrzymała imię Arlette na cześć miasta Arles, w którym została poczęta) urodziła się w 1928 roku w Brukseli (jej ojciec był Grekiem, a matka Francuzką). W 1940 roku z rodziną uciekła przed niemiecką okupacją z Belgii do Francji i zamieszkała najpierw w Sete, a gdy w 1943 roku Niemcy wkroczyli do tego miasta, z rodziną uciekła do Paryża.

Nie należała do ludzi „cichych i pokornych”. W Sete z grupą harcerską organizowała przerzuty żydowskich dziewcząt do Szwajcarii. Po wojnie, jako dziesiętnastolatka uciekła z domu na trzy miesiące na Korsykę, gdzie pracowała na rybackich kutrach.

Po powrocie, studiowała w Paryżu w Ecole technique de photographie et de cinematographie de l'Ecole Vaugirard oraz historię sztuki w Ecole de Louvre.

Zajmowała się fotografią (współpracowała z Galeries Lafayette), fotografią teatralną i reżyserią filmową. Od początku działała w grupie twórców Nowej Fali, w nurcie Rive Gauche.

Pierwszy film, zainspirowana strukturą powieści Williama Faulknera „Dziki palmy”, zrealizowała za własne oszczędności w 1954 roku (z pomocą stworzonej na tę okazję firmy Tamaris Film i niewielką pomocą finansowania spółdzielczego). *La pointe courte* (z montażem Alaina Resnais) jest pierwszym zwiastunem Nowej Fali (jeśli przetłumaczyć kolejno słowa tytułu, to otrzymamy: „Krótki punkt”, ale należałoby przetłumaczyć ten tytuł jako: „Krótka uwaga” lub „Krótka informacja”). Andre Bazin pisał o nim, że jest to cudowny film – wolny i czysty. W latach pięćdziesiątych realizuje kilka krótkich stylizowanych filmów dokumentalnych.

Zmiany w strukturze francuskiej kinematografii (dofinansowywanie młodych twórców) umożliwiły jej w kolejnych filmach fabularnych na bardzo indywidualne poszukiwania estetyczne i eksperymentowanie w obszarze urealnionej fikcji, psychologizowania i stylizowanego dokumentalizmu.

Jej pierwszy znaczący film fabularny to *Cleo od 5 do 7*. Nominowany był do Złotej Palmy na MFF w Cannes.

Kolejny, tym razem już nagrodzony film fabularny to *Szczęście*. Film otrzymał na Berlinale nagrodę Srebrnego Niedźwiedzia (wtedy zwaną Nagrodą Specjalną Jury, a od 2000 roku Nagrodą Grand Prix Jury) i nagrodę specjalną Interfilm.

Po 1965 roku Agnes Varda tworzy głównie filmy dokumentalne i krótkometrażowe, z dramatyczną intensywnością obrazu i z opartym na abstrakcyjnych założeniach traktowaniem tematu. Te filmy uzyskały wiele nagród między innymi na MFF w Cannes (Złote Oko – nagroda za najlepszy film dokumentalny, otrzymał film *Twarze, plaże*) i dwa Cezary (za krótkometrażowy film *Ulisses* i za dokumentalny film *Plaże Agnes*).

Co kilka lat kręci również filmy fabularne (film *Bez dachu i praw* nagrodzony został na MFF w Wenecji Złotym Lwem i nagrodą OCIC – Nagroda Katolickiego Biura Filmowego).

Uhonorowana została też za całokształt twórczości: Honorowym Oscarem, Honorowym Cezarem, Honorowym Lampartem na MFF w Locarno, Honorową Palmą na MFF w Cannes oraz wieloma wyróżnieniami, retrospektywami i wystawami przy okazji różnych festiwali filmowych.

Kręciła filmy we Francji, ale również za oceanem w USA. W swoich filmach była wrażliwa na ludzkie problemy, ale także na losy konkretnych ludzi. Poświęciła filmy umierającemu Jacquesowi Demy'emu (ostatnie ujęcie zrealizowała na dziesięć dni przed jego śmiercią) i nastrojom przechodzącej kryzys Jane Birkin. Przez całe życie podejmowała różne inicjatywy filmowe, związane renowacją i udostępnianiem filmów nie tylko swoich, ale również innych bliskich jej twórców filmowych (odrestaurowała filmy Jacquesa Demy i nadzorowała ich wydanie na DVD).

Agnes Varda równolegle zajmuje się fotografią, a w późniejszej fazie życia, jako artysta plastyk (artystka wizualna), stworzyła wiele artystycznych instalacji. Przykładem może być zorganizowana w 2003 roku, na zaproszenie Biennale w Wenecji, instalacja oparta na ziemniaku (na trzech gigantycznych ekranach wyświetlano filmy z kiełkującymi ziemniakami, przed nimi usypana była sterta z 700 kg ziemniaków, a Agnes Varda, przebrana za ziemniaka emitującego przez głośniki nazwy odmian ziemniaków, przechadzała się po korytarzach).

Dodatkowe informacje

1. W autobiograficznym filmie *Les Plages d'Agnes*, na samym początku mówi: „Gdybyś otworzył ludzi, znalazłbyś pejzaże. Gdyby mnie otworzono, znalazłbyś plaże”. Plaże przewijają się przez całe jej życie i twórczość. W Sete mieszkała przez jakiś czas na barce przy plaży. Plaża występuje w tytułach i treściach jej filmów krótkometrażowych i dokumentalnych, a także w jej pierwszym filmie *La pointe courte* (istotne rozmowy dwojga młodych bohaterów filmu toczą się na plaży).

2. Będąc w latach 1968 – 1970 w USA, poznała głównego wokalistę The Doors, Jima Morrisona i była jedną z nielicznych osób, które widziały go martwego w jego domu w Paryżu i uczestniczyły w jego pogrzebie na cmentarzu Pere-Lachaise.